

Odborné stanovisko
podľa § 1 ods. 2 písm. f) zákona č. 308/1993 Z. z. o zriadení Slovenského národného
strediska pre ľudské práva v znení neskorších predpisov

Slovenskému národnému stredisku pre ľudské práva (ďalej ako „Stredisko“) klient dňa XXXX doručil žiadosť o poskytnutie informácie, v ktorej žiadal o zodpovedanie otázky premlčania nárokov z titulu porušenia zásady rovnakého zaobchádzania v zmysle zákona č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon) (ďalej ako „antidiskriminačný zákon“). Klient uviedol, že stav diskriminácie trval od 1. novembra 2010 do 17. februára 2022, kedy mu bol pracovný pomer ukončený.

V zmysle ustanovenia § 1 ods. 2 zákona č. 308/1993 Z. z. o zriadení Slovenského národného strediska pre ľudské práva v znení neskorších predpisov Stredisko plní úlohy v oblasti ľudských práv a základných slobôd. V zmysle ustanovenia § 1 ods. 2 písm. e) uvedeného zákona zabezpečuje právnu pomoc obetiam diskriminácie a prejavov intolerancie.

Právne posúdenie

V súvislosti so žiadosťou klienta si Stredisko dovoľuje ozrejmiť, kedy je možno určité konanie alebo opomenutie považovať za porušenie zásady rovnakého zaobchádzania v zmysle antidiskriminačnej legislatívy. K dôvodnému záveru o diskriminácii môže dôjsť až na základe kumulatívnej identifikácie jednotlivých definičných znakov diskriminácie vymedzených antidiskriminačnou legislatívou – vysoká miera pravdepodobnosti o menej priaznivom zaobchádzaní s dotknutou osobou, oblasť diskriminácie¹, chránený dôvod², forma diskriminácie³ a vylúčenie aplikácie ustanovenia § 8 a 8a antidiskriminačného zákona.

V prípade identifikácie všetkých definičných znakov diskriminácie a dôvodného záveru o diskriminácii, sa môže každý kto sa domnieva, že je alebo bol dotknutý na svojich právach, právom chránených záujmoch alebo slobodách nedodrzaním zásady rovnakého zaobchádzania domáhať svojich práv na súde. V zmysle § 9 ods. 2 antidiskriminačného zákona sa môže domáhať najmä toho aby ten, kto nedodržel zásadu rovnakého zaobchádzania, upustil od svojho konania, ak je to možné, napravil protiprávny stav alebo poskytol primerané zadost'učinenie. Ustanovenie § 9 ods. 3 umožňuje domáhať sa aj náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Ide najmä o prípady, ak by primerané zadost'učinenie nebolo dostačujúce, najmä ak nedodrzaním zásady rovnakého

¹ Ustanovenie § 3 ods. 1 antidiskriminačného zákona

² Tamtiež § 2 ods. 1

³ Tamtiež § 2a

zaobchádzania bola značným spôsobom znížená dôstojnosť, spoločenská vážnosť alebo spoločenské uplatnenie poškodenej osoby.

Antidiskriminačný zákon neupravuje lehotu na podanie žaloby, resp. premlčiaciu lehotu. Všeobecná právna úprava premlčania je upravená zákonom č. 40/1964 Zb. Občianskym zákonníkom v znení neskorších právnych predpisov (ďalej ako „Občiansky zákonník“). V zmysle ustanovenia § 101 Občianskeho zákonníka *„pokiaľ nie je v ďalších ustanoveniach uvedené inak, premlčacia doba je trojročná a plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz“*.

V zmysle § 100 ods. 1 *„Na premlčanie súd prihliadne len na námietku dlžníka. Ak sa dlžník premlčania dovoľá, nemožno premlčané právo veriteľovi priznať.“* Premlčanie je kvalifikované uplynutie času, v dôsledku ktorého súdnu vymáhateľnosť možno odvrátiť námietkou. Premlčaním právo nezaniká, iba sa závažne oslabuje. Dôvodné vznesenie námietky premlčania v občianskom súdnom konaní má za následok, že súd nemôže oprávnenej osobe právo alebo nárok priznať.⁴ Súd na premlčanie neprihliada z úradnej povinnosti (*ex officio*), ale len na námietku dlžníka. V prípade, ak dlžník námietku premlčania neuplatní, súd môže priznať aj takto premlčané právo.

Otázku premlčateľnosti náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch z titulu porušenia zákazu diskriminácie nerieši žiaden zákon. Určité východiská v kontexte hľadania odpovede poskytuje súdna prax. Podľa právneho názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky je to obsah nároku a nie predmet ochrany, čo robí pre povahu nároku rozhodujúce, či sa uplatní všeobecný právny inštitút premlčania. Ak teda obsahom nároku na náhradu nemajetkovej ujmy je požiadavka na zaplatenie peňažnej sumy, potom v súlade s princípom právnej istoty je vylúčené, aby plynutiu času neboli priznané žiadne právne účinky.⁵ Najvyšší súd Slovenskej republiky v rámci svojej rozhodovacej činnosti vyslovil záver, že *„právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, ako jeden z relatívne samostatných prostriedkov ochrany osobnosti fyzickej osoby, je právom majetkovej povahy, ktoré sa premlčuje.“*⁶ Uvedený judikovaný právny názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky je vernou kópiou predchádzajúceho právneho názoru Najvyššieho súdu Českej republiky, resp. jeho veľkého senátu.⁷

⁴ Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 17. februára 2011, sp. zn. 5 Cdo 265/2009, Dostupné na: <https://www.nsud.sk/rozhodnutia/5cdo2652009/>

⁵ Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 17. februára 2011, sp. zn. 5 Cdo 265/2009, Dostupné na: <https://www.nsud.sk/rozhodnutia/5cdo2652009/>

⁶ Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 27. Novembra 2012, sp. zn. 2 Cdo 194/2011, Dostupné na: <https://www.nsud.sk/data/att/fbb/129120.f8c4dd.pdf> (R 58/2014)

⁷ Veľký senát Najvyššieho súdu Českej republiky vyslovil záver, že právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch sa premlčuje vo všeobecnej trojročnej lehote. Rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 12. novembra 2008, sp. zn. 31 Cdo 3161/2008, Dostupné na: https://www.nsouid.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/DF468AEFEF8F91D7C1257A4E00654AFD?openDocument&Highlight=0

Vnútroštátne súdy nevenujú otázke premlčania peňažnej satisfakcie v antidiskriminačných sporoch osobitnú pozornosť. Stredisko preto vychádza z interpretácie vo vzťahu k nastolenej právnej otázke, ktorá je obsiahnutá vo vyššie uvedených rozhodnutiach (napriek inému právnemu titulu – porušeniu, či ohrozeniu práva na ochranu osobnosti).

Náhrada nemajetkovej ujmy nespočíva len v peňažnom plnení. Môže byť vyjadrená aj nepeňažným ekvivalentom. Typickým príkladom je písomné ospravedlnenie. Nepeňažné plnenia, keďže nemajú majetkovú povahu, premlčaniu nepodliehajú. Inými slovami, ak sa osoba stala obeťou diskriminácie a žiada satisfakciu vo forme písomného ospravedlnenia, žalobu môžete podať kedykoľvek, bez rizika premlčania uvedeného nároku.

Záver

Stredisko je pripravené v prípade záujmu klienta, po poskytnutí ďalších informácií podložených dôkaznými prostriedkami a v rozsahu svojej zákonom vymedzenej pôsobnosti poskytnúť potrebné poradenstvo súvisiace s porušením zásady rovnakého zaobchádzania v zmysle antidiskriminačnej legislatívy.

Vzhľadom na vyššie uvedené informácie a skutočnosť, že klient mohol právo vykonať (žalovať) prvýkrát 02.11.2010, premlčacia lehota na uplatnenie nároku peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy uplynula 02.11.2013.